

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. III. Sancti gesta et variæ virtutes, de quibus apud biographum nostrum
nulla sit mentio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

ACCTORE
J. G.

lem ejus annum exacte ac pro certo determinare non ausim. Est tamen, unde Sancti aetas et hinc natales anni sat prope erui plausibiliter possint. Sic nempe biographus noster num. 7 ad rem nostram scribit: Cum pontificalis officii cursum tricesimo et quarto anno venerabilis vitæ compleret, superna ammonitione commotus, ad visendos consacerdotes propinquosque suos properare decrevit, dicens ante transitum suum (quem jam celeriter imminere, divina revelatione cognoverat) velle se tam liminibus S. Genesii martyris, quam conspectibus atque affatibus propinquorum presentanea contemplatione præbere. Cum itaque, biographo nostro teste, anno 34 episcopatus sui mors celeriter, ut divina ferebat revelatio, S. Apollinari imminuerit, forte is eodem anno, vel saltem insequenti mortalem cum immortalis vita commutavit. His junge annos circiter 33, quos, cum ad Valentianam sedem evehetur, Sanctus numerabat; exsurgunt universim anni circiter 67, quibus versatus in terris sit. Quod autem hi ultra annum Christi 531 extendi, aut removeri infra annum 430 non possint, in hunc modum ostendo. Anno 529 vel initio sequentis habita est Valentina synodus ad Rhodanum, prout in Vita, S. Casarii, Arelatensis episcopi, num. 43, et in Vita S. Cypriani, Telonensis episcopi, num. 45 a nobis jam dictum est. Quoniam vero huic non interfuit S. Apollinaris (id enim biographus, qui se aperire profertur, quod, mundanæ vitæ propinquante jam termino, Sanctum egisse recoleret, ejusque adeo exsilium deinde gesta retulit, silentio non involvisset) oportet, ut jam sanctus Antistes in vivis esse desierit, atque adeo ut 34 episcopatus ejus anni eo se extendere non possint. Sententiam hanc egregie confirmat S. Ado in Chronico, Ætate 6, ad annum 492, ubi S. Apollinarem jam tum episcopum fuisse, statuit: ea quo consecrarium est, ut anno 531 superstes in vivis non fuerit, cum alias non 34 aut 35, sed 39 aut 40 annis Valentianam sedem tenuisset, quod cum biographi verbis supra adductis facile conciliari nequit.

ac probabiliter mortuus est sub annum Christi 520, ætatis suæ anno circiter 67.

21 Quapropter non video, quid Coitium impellere poterit, ut ad annum Christi 534, num. 9 ita de Sancto nostro scriberet: Tunc in vivis adhuc esse poterunt Sæculatius, episcopus Deensis, et Apollinaris, episcopus Valentianus, qui concilio Epaonensi sub Sigismundo Burgundie rege interfuerant. Quin contra, vel ex hoc capite, quod S. Apollinaris Epaonensi synodo anno 517 interfuerit, nec tamen in Arelatensi concilio, anno 524 habito, inter præsules illos, quibuscum ipse una Epaonensi subscripserat, vel per se vel per vicarios compareat, sat probabiliter confici posset, eum jam inde ab anno 524 e vivis excessisse; quæ quidem mortis epocha Castellano non displicuisse videtur, quandoquidem Sancti obitum anno 520 innexit. Certe ob jam dicta plausibiliter videtur, sub annum 520, seu inter annum 518 et 524 ejus obitum contigisse, quam inter annum 525 et 534, uti adstruit Martyrologium Parisiense anno 1727 excusum. Castellani igitur epocha, tamquam probabiliori, admissa, consequens est, ut anno circiter 486 ad Valentianam sedem S. Apollinaris evectus fuerit, atque adeo quatuor circiter annis prius, quam S. Avitus, ejus, ut Sirmondus alique communiter censent, natu minor frater, episcopali dignitate fulgere cœperit; quam quidem S. Avito dignitatem circa annum 490 collatam fuisse, ostendit

Henschenius noster tom. I Februarii pag. 661, D num. 6 et in Annotatis suis ad ejus Vitam, in qua S. Apollinaris, certe quod natu major erat, ante S. Avitum nominatus fuit; quod idem tradunt scriptores Historiæ literariæ Franciæ tom. III, pag. 116, Longuevallius noster tom. II Hist. Eccles. Gallicanæ pag. 218 alique passim eruditi; ac proin nostræ supra memoratæ chronotaxi minime adversatur S. Ado in Chronico, dum ad annum dumtaxat 492 SS. Aviti et Apollinaris meminit, cum loco citato non doceat, utrumque Sanctum anno illo episcopalem ordinationem suscepisse, ut potius eos, jam ante episcopos creatos, tunc maxime ac deinceps doctrina et virtutibus fulsisse, insinuare videatur. Quod si ad Valentianæ ecclesiæ ante annos plurimos, ut apparet, suo pastore viduatæ, miserandum statum respiciamus, videri mirum poterit, non ante annum circiter 486 S. Apollinarem ei præfectum fuisse, quod tamen ideo factum non fuisse, putem, quod is requisitos a sacris canonibus annos necdum ante id temporis attigisset. His ita, ut res non certa fert, utcumque stabilitis, si anno Christi circiter 486 anni ferme 33 completi subducantur, quos nempe ante aditum episcopatum S. Apollinaris exegit, ad annum circiter 453 redibitur, qui ejus in terris natalis fuerit.

§ III. Sancti gesta et variæ virtutes, de quibus apud biographum nostrum nulla fit mentio.

Stabilitis ex biographo nostro Sancti nobilissima cogatione, patria atque institutione, dignatque ex eodem, quoad fieri proprius potuit, ortus, suscepti episcopatus et obitus tempore, ab illo nunc, ut ne, quæ ipse explicare non recessit, sancti Antistitis gesta virtutesque, omnino tacita prætermittam, divertere tantisper cogor, ad eundem tamen mox reversurus duce, cum de rebus, a S. Apollinare sub vitæ finem gestis, agendum erit. Si Joanni Columbo, ex fide veterum Monumentorum et Mss. codicum archivi episcopalis quatuor libris gesta episcoporum Valentianorum et Diensium studiose complezo, si Sammarthani fratris tom. III Galliæ Christianæ pag. 1109 aliisque scriptoribus adhærere liceat, S. Apollinaris Valentianam sedem tenuit post Maximum hujus nominis I. Hic porro, ut Sirmondus in Epistolam Bonifacii I Papæ apud Labbeum tom. II Conciliorum col. 1816 scribit, ille idem fuit, quem Manichæorum olim secta involutum, homicidique in sæculari judicio damnatum et multis insuper flagitiis cooperatum, accusarunt apud Bonifacium (hujus nominis, ut dixi, I) clerici ejusdem ecclesiæ, asserentes, illum delegatis constitutisque in provincia cognitionibus adesse minime voluisse, omniaque semper judicia subterfugisse. Pontifex, quia is Roman non venerat, intra provinciam judicandum decernens, synodum episcoporum die præfixo congregari jubet, in eaque Maximi causam discuti et sententiam sive in præsentem sive in absentem proferrî. Quid homini reo ab episcopis actum sit, nusquam litteris proditum inveni. Id certum, Valentianum gregem sub pastore, ut in Epistola Bonifacii tom. cit., col. 1584 dicitur, Manichæorum caligine...

In S. Apollinare pastorali sollicitudo pro suo grege.

et

A et commissis involuto undique flagitiis, non potuisse non multum detrimenti sapere, multosque proin successori ejus S. Apollinari exantillandos labores, vigiliq̄ cura impensissime desudandum fuisse, ut fidei morumque puritatem, perversa Maximi doctrina pravisque exemplis labefactam, pristino vigori restitueret. Ex tam difficili arduoque labore illum forsitan morbum Sanctus contraxerit, quo, haud ita pridem, ut Sirmodus censet, episcopus creatus, Lugduni lecto affixus fuit, ubi eum S. Vivenotus, prout ex 17 S. Aviti Epistola liquet, amice invisit et consolatus est. Hos quidem Apostolicos S. Apollinaris labores aliasque ejus virtutes, sigillatim biographus noster, ut jam monui, non expressit; sed ambigendum tamen de iis non esse, docent nos ejus verba, quibus generatim episcopales ejus dotes complexus est, impari se, qui singulas digne recoleret, num. A aperte professus.

Catholicae fidei propagandae et propagandae, ardens zelus,

B 23 Has inter episcopales virtutes non infimum gradum tenuit ardens Catholicae fidei propagandae, haeresisque Arianæ convellendae studium, quod ei cum S. Avito fratre aliisque summis viris, episcopali dignitate tum fulgentibus, commune fuit. Testatur id Collatio episcoporum coram rege Gundebaldo adversus Arianos anno, ut in Spicilegii Acheriani tom. III edit. 1723, pag. 304, et apud Longevallium tom. II Hist. Eccl. Gallic. pag. 254 dicitur, 499 habita, cui Valentinae urbis episcopus, qui alius a S. Apollinare nostro, prout ex annis ejus episcopatus ostenditur, esse nequit, interfuisse narratur. Et quamquam Catholicorum praesulum conatibus non omni ex parte responderit exoptatus eventus; id tamen effecit eorum zelus, ut Catholici Burgundionum regis subditi in Catholica fide permanerent, et plurimi Ariani, ut ipse Gundebaldus rex Trinitatis aequalitatem nec publice profiteretur, nec Arianam perfidiam ejuraret, tamen ad poenitentiam venerint et post aliquot dies, quemadmodum tom. cit. pag. 306, col. 2 refertur, baptizati fuerint; nempe, ut apposite advertit laudatus Longevallius tom. II Hist. Eccl. Gallicanae pag. 254, quia Photini vel Pauli Samosatani sectatores erant, quos canon 19 concilii Nicæni et postea etiam canon 16 concilii Arelatensis 2, anno 452 habiti, baptizari praecepit his verbis: Photinianos sive Paulianistas secundum patrum instituta baptizari oportere.

C Hos autem hereticos per haec tempora Galliam infestasse, uti advertit Sirmodus in Notis ad Epist. 28 S. Aviti, indicat concilium Arelatense II, cap. 16 et Sidonii Epistola 12 lib. VI ad Patientem, episcopum Lugdunensem. Unde et beatus quoque Avitus Photinianorum haereticorum validissimus expugnator dicitur ab Agobardo. Cetera, quae in hac collatione utrimque a Catholicis Arianisque gesta et dicta sint, leges cit. tom. III Spicilegii Acheriani pag. 304 et segg.: ubi et merito S. Apollinaris aliorumque praesulum submissionem humilitatemque suscipies, qui, etsi S. Avito, ut Acta Collationis, S. Aviti biographus aliique insinuant, episcopali dignitate et etate seniores essent, libenti tamen promptoque animo id huic detulerunt, ut suo omnium nomine solus contra Arianos coram rege verba faceret. Adeo procul a Sancto nostro altissime coepiscopis ejus aberat, quae saepe alias Ecclesiae damnosa fuit, tuendi honoris proprii augendaeque gloriae intempestiva cupiditas.

tuentis dignitatis Sedis Apostolicæ

24 Ut autem ii, quibus Catholicae Religionis propagatio haeresumque extinctio cordi est, nihil

antiquius habent, quam ut Apostolicæ Sedi sua dignitas auctoritasque sarta tecta servetur, ita et S. Apollinaris nulli e collegis suis in hac parte concessit. Rem paulo altius repetamus: quod fuerat occasione electionis S. Symmachi Papæ exortum schisma, lato in ejus favorem a Theodorico, Ariano rege, judicio et celebrata anno 499 Kalendis Martii Romæ synodo extinctum videbatur, cum illud acerbiori conatu recruduit. Subornatis falsis testibus, maxima quæque crimina legitimo Pontifici adversarii intulerunt, idque apud Theodoricum egerunt, ut Petrus, Altinæ civitatis episcopus, ab eo Sedi Apostolicæ daretur visitator, qui accusationes in Symmachum allatas cognosceret. Visitatore hoc, ut æquum erat, rejecto et una cum pseudopapa Laurentio in synodo 115 episcoporum damnato, S. Symmachus, innocentiae suæ sibi conscius, impetitus tamen adversariorum calumniis, cessit jure suo et synodi suo consensu congregatæ judicio se subjecti, ut sic sua integritas omnibus manifestius innotesceret. Potuisset lata a congregatis Italiae episcopis in Symmachum sententia non adeo iniqua res videri, cum sententia hæc illum, coram Deo innocentem et quantum ad homines respicit, immunitem et liberum ab intentatis criminibus declarasset: verum non tulerunt Galliarum episcopi Avitus, Apollinaris, aliique omnes, quod de Pontificis Romani causa, licet in id consentientis, judicium ferre inferiores ausi essent.

E 25 Hinc S. Avitus, ut in sua ad Faustum et Symmachum senatores Urbis epistola apud Labbeum tom. IV Concil. col. 4362 asserit, a cunctis Gallicanis fratribus, ac proin vel maxime a suo fratre S. Apollinare, qui in tuendis SS. Canonum praescriptis, ut infra in causa Stephani patebit, prae ceteris strenuus ac constans erat, ad hoc ipsum non minus per mandata, quam per litteras oneratus fuit, ut suæ omniumque coepiscoporum Gallicanæ ecclesiae erga Apostolicam Sedem venerationis testes, litteras daret, in quibus illud in primis, quod tamen proterve carpsit quidam neotericus, observari meretur: In sacerdotibus ceteris potest, si quid forte nutaverit, reformari: at si Papa Urbis vocatur in dubium (seu ut praemisera, ab inferioribus superior judicetur,) episcopatus jam videbitur, non episcopus vacillare. Et paulo post: Non est gregis, pastorem proprium terrere, sed judicis. Sunt et aliae multae virtutes, quæ S. Apollinari cum Avito fratre aliisque sui temporis episcopis communes fuerunt, puta, sollicitudo vehemens, ut ad Catholicam communionem adduceretur Constantinopolitana ecclesia, uti et singularis plane in Romanum Pontificem reverentia animique submitio, de qua rursus idem S. Avitus Epist. 87 ad Hormisdam Papam scribit: Securus, non dicam de (sola) Viennensi (in qua provincia Apollinaris unum e praecipuis sedem occupabat) sed de totius Galliae devotione polliceor; omnes super statu fidei vestram captare sententiam. Sed ad eas, quæ Sancto nostro propriae fuerunt, virtutes nunc progrediamur.

F 26 De his S. Avitus Ep. 12 ad S. Apollinarem data ita loquitur: Apparet liquido, quanta sit in vestro merito gratia Dei, aut quantus conjici debeat virtutum cumulus, ubi error ipse tam sanctus est. Qua autem occasione hæc prolata ab eo fuerint, lubet hic recensere. S. Apollinari eadem nocte, qua Viennæ Allobrogum defunctæ sororis anniversarium, se absente, celebrabatur, insolita prorsus oblata in somno

AUCTOR
J. G.

summum studium, et præclara in Romanum Pontificem reverentia;

F

eximia vite puritas, pietasque in defunctos fideles,

LECTORE
J. G.

species fuerat, seu, ut ipsomet S. Apollinarem loquentem audiamus, In ipsa sancta nocte, in visione, nescio quid, manibus meis hæserat, quod consedens juxta me fulgentissima, sed inusitato colore rubea columba vellebat. Cumque expergefactus, quotidianum quidem manuum mearum horrorem recognoscerem, sed purgari me immerito nihilominus meminisset, dum ipsum ambiguum, seu quid objecta species portenderet, mæstus mecum atque anxius volvo, repente quasi stimulo percussus, illico sum reliquati fœnoris recordatus. Jam quæ me hinc confusio, quæque presserit amaritudo, nempe quod largum, ut solebat quotannis, munus ad anniversarii celebrationem mittere oblitus esset, pietas sancta perpendit. Ad hæc S. Avitus verbis supra adductis respondet, iisque subjungit: Dum justus accusator sui conatur in se convincere, quod peccare non potuit, confitentis humilitas crescit ad meritum, non confessionis veritas ad reatum. Excessisti, fateor, consuetudinem: sed pietatis augmento semper diei hujus meminisse dignamini.... Ostendistis, quanta spiritualitate vos exercere delectet, quod præterisse sic doluit. Vere secuta est dignitatem delicti vestri sancta revelatio: et tale repertum est in dormiente supplicium, quale fuerat in vigilante peccatum. Dein exposita sua de illa visione sententia, qua fratris eximiam pietatem sanctissimæque vitæ innocentiam et simplicitatem prædicat, ita epistolam concludit: Ampliatis ergo quidem, ut supra dictum est, fœnus assuetum: nec illud tamen consuetudini defuit, quod putastis. Nam nocti ipsi, quam, vos excitante Christo, non licuit oblivisci, adhuc de abundantia superioris anni vestra nihilominus luxit oblatio. Sic ex quodam supernæ benedictionis irriguo, quod impenditis annis singulis, sufficit multis. Deum quæso, ut hoc etiam mihi pietas vestra quandoque dependat. Atque hinc, quam fuerit S. Apollinaris integer vitæ et noxæ etiam levissimæ purus, quam in præmortuos consanguineos pius, quam in ecclesias liberalis, existimare facile quisque potest.

in ecclesias
magna liberalitas,

27 *Ut vero in medio relinquam, quæ de villa Subdione Valentiniæ ecclesiæ a S. Apollinare donata sine authentico testimonio lib. 1 de Rebus gestis Epp. Valent. pag. 248 tradit Joannes Columbus, liberalem certe munificamque ejus in ecclesias indolem etiam manifestat. S. Aviti Epistola 79, qua is S. Apollinari, de muneribus, quæ ad ornatum Viennensis ecclesiæ, cum ejus festivitati adesse non posset, miserat, his verbis summas gratias agit: Innexus pariter ac gravatus vestræ dignatione sollicitudinis, magnitudine muneris, consuetudine pietatis, qua digna vel gratiarum actione, non dicam obsequii sedulitate, respondeam? Nisi forte multipliciter invalidus eadem in hoc sustenter gratia vestra, quæ nos onerat. Concedat vos ornatui ecclesiæ, consolationi et refectiōni nostræ omnipotens Deus, ut, quia revera non solum vobis vivitis, per aliorum solatia vestra merita cumuletis. Fecerunt quidem peccata mea non qualemcumque necessitatem, qua nos in die susceptæ festivitula nostræ corporali vestræ pietatis præsentia fraudaremur. Sed reddidistis ac representastis nobis vicissitudinem vestri aspectus in lumine, oris in sermone, tactus in opere. Spero in Dei misericordia, quod non meo tantum tempore, sed etiam*

secuturo, domum vestræ oblationis ecclesiola nostra venerabitur. Quod sicut ego, dum vivo, in testimonium inexhaustæ largitatis servare desidero: ita mihi Deus præstet, ut etiam ei, quem post me, cum Deus jusserit, electio vestra decreverit, peculiariter auctoritas vestra commendet. Qui vero in Viennensem ecclesiam, sibi affinem tantum, tam larga manu dona conferebat, ut pares munificentiæ gratias agere S. Avitus nequiret, in sponsam suam Valentiniam ecclesiam minime parvus fuisse censerit debet. Hinc propriis ejus sumptibus edificatam fuisse putem utramque ædem illam, ad cujus geminam dedicationem fratrem suum S. Avitum, ut ex hujus Epistola 25 liquet, enixe invitavit: in hac autem ecclesias eo usque S. Apollinaris suas opes profudisse videtur, ut, penuria cogente, non nisi paucos, ad dedicationis festivitatem evocare ausus fuerit. Huc alludere videtur S. Avitus Epist. 25 ita ad eum scribens: Quocirca licet paucos rogasse te dicas, licet laxato aulico conventu relevatum esse te gaudeas: si qua tamen mihi excurrendi copia fiet, vel invitos, qui supervenerint, invitabis. Providebit Deus epulas multitudini tibi convivæ. Ibi pauperum cibus olei cado et farris hydria persistente cumulabitur. Ibi si vel quinque panes fuerint, geminum piscem providisse sufficit. Illud autem fidus post hæc miraculorum experimenta promitto, quod, Christo pauperum suorum conventui minime defuturo, quanto plura populorum millia collegeris, plures cophinos reportabis.

28 *Eminuit et in Sancto nostro non vulgaris munificentie genus, quo in eos, quibus succensere non injuria potuisset, mirifice ferebatur. Avitum fratrem, ut festivitati occurreret (annuam fortassis dedicationis ecclesiæ suæ memoriam intellexit), impensissime rogaverat, nec tamen is, ut Epistola 63 scribit, festivitati occurrerat. Ergo S. Apollinaris, quem vel latebat, vel certe latere poterat, obsistente necessitate, fratrem suum coram non interfuisse, cogitans atque pertractans inofficiositatem fratris sui, seu, ut hic ait, indevotionem, nil dignius judicavit, quam si, declinata injuria, nihil segnius intenteret, nec aliud supplicii genus in fratrem adhiberet, quam quo vincitur in bono malum: propterea supplicii loco munera ei misit. Non potuit non insolitum ultionis genus S. Aviti animo movere; qui et illud vehementer non minus, quam lepide laudavit, atque pari supplicio tam sanctum ultorem afficeret, pari eum studio, missis donis, remuneratus fuit. Fratrum amore dignus conflictus ait recte Sirmondus in Notis ad Epist. 62 et 63, imo et Christianæ munificentie ac fraternæ charitatis insigne documentum. Atque his quidem, præter alias multas, virtutibus ornatus fuit sanctus Antistes noster, quas, quia biographus intactas reliquerat, ex aliis puris fontibus eruere, atque promiscue, cum ordini chronologico alligari nequirent, recensere necesse fuit. Nunc, ut pollicitus sum, ad biographum nostrum revertor, ut hoc duce, reliqua, Sancti nostri gesta prosequar, et, ubi res fert, genuinis aliis documentis illustrem.*

fraternæ charitatis miræ observantia aliæque virtutes emicuerunt.

F